

VINCAS DAUNORAS-KELMAS, UNGURYS, VINCAS

1921–1954 08 18

Pietų Lietuvos srities partizanų vadai. Stovi iš kairės: Sergijus Staniškis-Litas, Viltis, Juozas Lukša-Skirmantas, Vytautas Garmus-Pavasaris ir Vincas Daunoras-Ungurys. Apie 1951 m. Iš Genocido aukų muziejaus rinkinių

Dainavos apygardos Dzūkų rinktinės partizanai pietauja. Iš kairės pirmas – Vincas Daunoras-Ungurys. 1951–1952 m. Iš Genocido aukų muziejaus rinkinių

Paminklas šioje vietoje niekin-
tiems 1944–1955 m. Birštono
apylinkėse žuvusiems Dainavos
apygardos Dzūkų ir Tauro apy-
gardos Geležinio Vilko rinktinių
partizanams atminti. Birštono
sav. Birštono m. J. Basanavičiaus
aikštė. Bendras paminklo ir atmi-
nimo plokščių vaizdas. Aut. archi-
tektas Saulius Dulksnys. Pastaty-
tas 1992 m. V. Almonaičio nuotr.,
1998 m.

Vincas Daunoras gimė 1921 m. Gyveno Marijampolės aps. Bal-
bieriškio vls. Žiegždrių k. Į partizaninę kovą įsitraukė 1944 metais.
Iki 1951 metų buvo Dainavos apygardos Dzūkų rinktinės Vaidoto
grupės būrio vadas. 1951 m. paskirtas šios rinktinės vadu.

1951 m. rugsėjo 27 d. žuvus Dainavos apygardos partizanų
vadui Juozui Gegužiui-Diemedžiui, Pietų Lietuvos (Nemuno) sri-
ties vadas Sergijus Staniškis-Viltis 1951 m. spalio mėn. laikinai eiti
Dainavos apygardos vado pareigas pavedė V. Daunorui-Unguriui.

1951–1952 m. daug partizanų žuvo arba buvo paimiti į nelais-
vę, tačiau saugumiečiams niekaip nesisekė sučiupti V. Daunoro.
Naudos nedavė ir 1952 m. prieš Dainavos apygardos vadą surengta
provokacija, kurioje dalyvavo saugumo užverbuotas buvęs Daina-
vos apygardos Geležinio Vilko tėvūnijos štabo viršininkas Petras
Luiza-Šernas. Vis dėlto kitos MGB provokacijos buvo sėkmingos.
1952 metais saugumiečiai sunaikino visus žemesnius organi-
zacinius rinktinės vienetus.

Dar labiau suaktyvėjus MGB veiklai, paskutiniam Dainavos
apygardos vadui V. Daunorui-Unguriui eiti šias pareigas buvo sun-
ku. Jis turėjo gerą ryšį su Pietų Lietuvos (Nemuno) srities štabu,
tačiau didelėje apygardoje, trūkinėjant ryšiams, vykstant nuolati-
nėms MGB provokacijoms, kontroliuoti padėtį jau buvo nebeįma-
noma.

1952 m. pavasarį MGB smogė dar vieną smūgį. 1952 m. gegu-
žės mėn. sovietinis saugumas įkūrė legendinį Dainavos apygardos
štabą, inscenizuodamas Dainavos apygardos Kazimieračio ir Ša-
rūno rinktinių vadų sąskrydį, kuriame dalyvavo saugumiečių su-
imti partizanų vadai, jų agentai. Šiame sąskrydyje paskelbta, kad
V. Daunoras-Ungurys atleidžiamas iš užimamų pareigų ir jo vieton
skiriamas Juozas Karpavičius-Medelis. Protokolai buvo nusiųsti
Pietų Lietuvos (Nemuno) srities vadui S. Staniškiui-Vilčiai ir lai-
kinai einančiam Dainavos apygardos vado pareigas V. Daunorui-
Unguriui. Provokacija buvo sėkminga. 1952 metų rugpjūčio mėn.
S. Staniškis-Viltis šį paskyrimą patvirtino. Taip nustojo egzistuoti
Dainavos apygardos vadovybė.

Likę be vadų atskiri partizanai, kaip ir pats V. Daunoras-Ungu-
rys, dar kovojo iki 1954 metų. Tais metais rugpjūčio 18 d. Prienų r.
Naudžiūnų k. gyventojos Monikos Milašauskienės sodyboje per
susišaudymą su KGB Prienų r. skyriaus operatyvine grupe jis žuvo
kartu su savo ryšininku Jurgiu Palioniu-Dobilu.

1999 m. gegužės 12 d. V. Daunorui pripažintas kario savano-
rio statusas, 1999 m. gegužės 19 d. Lietuvos Respublikos Preziden-
to dekretu jis apdovanotas Vyčio kryžiaus 2-ojo laipsnio ordinu
(dabar – Vyčio kryžiaus ordino Komandoro didysis kryžius), o
1999 m. gegužės 27 d. dekretu jam suteiktas pulkininko laipsnis
(po mirties).

Parengė Rūta Trimonienė